

סיעוד פורנזי: הדרך לחברה צודקת יותר?

עבודה זו מציגה לעצמה כמטרה לבחון את האפשרויות שיש לסיעוד הפורנזי בשיפור חברתי כולל, במניעת, או בסיוע לירידת תופעות האלימות בחברה, ביכולת שיש לסיעוד הפורנזי למתן פתרונות שבהם משולב התחום הרפואי עם המשפטי, מתוך היבטים חברתיים ותרבותיים, ובקיצור, בתרומה שיכול מקצוע זה לתת לחברה נכונה וצודקת יותר. אם מדובר בדעה אישית, קודמת לכל מחקר ובדיקת נתונים, הרי שמבחינתנו דבר אחד ברור לחלוטין: כל פתרון שיש בו ממידת הרחמים (compassion) והצדק החברתי, שהוא מונע (preventive) בניגוד לפולשני (invasive), יהיה תמיד נכון וטוב יותר מפתרונות הבנויים על כוחנות. על פי ראיות עינינו, הסיעוד הפורנזי הוא דוגמה לפתרון מסוג כזה.

הגדרת המונח: הסיעוד הפורנזי

ראשית כל, אנו זקוקים להגדרות שיסיעו להבנת הנושא לעומקו. מקור המילה FORENSIC הוא בלטינית, והיא קשורה לתחום הפלילי, אך גם מתארת את השוק בו נפגשו עורכי דין לשוחח ולהתדיין. עדויות ראשונות לפעילות פורנזית נמצאו כנראה בסין, במאה ה-17¹. הסיעוד הפורנזי, כפי שהוא מוגדר בשבועון הדיגיטלי של החברה הבין לאומית של אחים ואחיות פורנזים, הינו "פרקטיקת הסיעוד הכולל אשר בו מערכות הבריאות והחוק מצטלבות"². הגדרה זו, קצרה ומדויקת עד מאד, נכנסת מיד בעובי הקורה של מהות הסיעוד הפורנזי, שהוא, כך מוסיף ומסביר השבועון, בראש ובראשונה רפואי, אך מאידך, קשור באופן הדוק למערכת המשפטית. אחים ואחיות פורנזים ידאגו, לא רק לפגיעות הפיזיות של מטופליהם, אלא גם לטיפול בטראומה הנגרמת בעקבות הפגיעות הללו. על פי הידיעון, אנשי המקצוע הסיעודי מהווים מקור ושלב קריטי במאמצים למניעת אלימות פיזית וחברתית על כל פניה וצורותיה. העובדות והממצאים שמספקים אנשי הסיעוד הפורנזי יכולים להוות ראיות במשפטים כנגד אלו המבצעים מעשים אלימים.

ובכן, נשאלת השאלה, האם יש לסיעוד הפורנזי השפעה על אלימות בחברה? האם הכשרת אנשי מקצוע רפואיים - פורנזיים תורמת להפחתת האלימות החברתית? על פי מחקר דוקטורט של קריסטין מרי מישל מאוסטרליה, "אין וולו מונח אחד או הגדרה אחת מוסכמת בנוגע למהות הסיעוד הפורנזי"³ (Christine M, 2008, p. 4). לכן יש לספק לאנשי הסגל הפורנזי ידע נרחב יותר, אך גם שיטתי

¹ Christine, C. M. (2008). Implementing a forensic educational package for registered nurses in two emergency departments in Western Australia (Doctor of Philosophy (PhD). University of Notre Dame Australia. Retrieved from: <http://researchonline.nd.edu.au/theses/28>

*כל המקורות המופיעים באנגלית תורגמו על ידי כותבת העבודה.

² Forensic Nurses News. (Weekly eNewsletter July 2018) Retrieved from <https://www.forensicnurses.org/page/WhatisFN>

ומאורגן יותר, כדי שיוכלו לפעול באופן נכון ולבצע את מגוון הפעולות המוטל עליהם. מחקרים מורים כי פעילותם של אחים ואחיות קליניים מוסמכים היא אפקטיבית ומוצלחת בכל העולם. למרות זאת, עדיין אין בנמצא מאמרים הבוחנים את תכניות הלימודים בתחום הסיעוד הפורנזי על פי תהליכי מחקר מבוססים.³

עתה יש ללבן נקודות נוספות העומדות על הפרק, חלקן עקרוניות ותאורטיות, חלקן מספריות ומעשיות: כיצד מגדירים אלימות? שהרי הגדרת מושג זה משתנה בהתאם לזמן ומקום, בהתאם לתקופה ולתפיסה חברתית ותרבותית. התנהגות שהיום נתפסת כאלימה ומסוכנת נראתה בעבר הלא רחוק, לצערנו הרב, כמקובלת ואפילו כנחוצה ("חוסך שבטו שונא בנו" כך שנו חכמינו). ובהמשך לשאלה זו, כיצד ניתן לזהות אלימות וכיצד ניתן למנוע אותה? נברר גם נתונים מספריים, סטטיסטיים וגאוגרפיים, לגבי מדינות בהן כבר פועל הסיעוד הפורנזי, כגון קנדה, אחת החלוצות בתחום זה, וכיצד הוא עשוי להשפיע על הימצאות או הימנעות מאלימות. ניגע כמובן גם בהיבטים האטיים-מוסריים-פילוסופיים, ולו במעט, כיון שאלה אמורים להוות את אחד מעמודי התווך להחלטה האם הסיעוד הפורנזי כדאי ומקדם את איכות החברה בה אנו חיים. ונסיים בניסיון להבין האם נכון יהיה להמליץ על קיום סיעוד פורנזי במדינה כה מגוונת, רב תרבותית ובעלת מציאות סבוכה כל כך כמדינת ישראל.

הגדרת המונח: אלימות

על פי ארגון הבריאות העולמי, הגדרת המונח אלימות היא: "שימוש מכוון בכוח פיזי או בשליטה, באיום או בפועל, ע"י אדם כלפי עצמו, כלפי אדם אחר, או כלפי קבוצה או קהילה, המוביל לפגיעה, למוות, לנזק פסיכולוגי, להפרעות התפתחותיות או לקיפוח, או שקיים סיכוי סביר שהדבר יגרום לאחת מתוצאות אלו"⁴

בספר העוסק בסוגיה זו⁵, המנסה להגדיר ואף למדוד אלימות, נאמר קודם כל כי זהו כמובן מושג שנוי במחלוקת. נטען כי המונח "נמתח מעבר לפיזיות, כדי לכלול צורות רבות של כוח ופגיעה." (Heiskanen et al., 2017, p.4) הספר מציע יצירת הגדרה ברורה מתוך הדיונים הרבים על אלימות, הגדרה שתתאים הן למדעי החברה והן לאנשי המקצוע השונים הפועלים בתוכה. מוצגת השאלה האם יש קשר בין אלימות לחוסר שוויון? האם אלימות היא תמיד מגדרית, או גם כלכלית ופוליטית? כותבי הספר

³ (Easter and Muro, 1995; Kent-Wilkinson, 1999; Benak, 2001) מצוטט ב: Christine, C. M. (2008).

ארגון הבריאות העולמי. (2002) האלימות: בראש סדרי העדיפויות של מערכת הבריאות הציבורית.⁴ (תרגום עברי: מינדי)

אוחזר מתוך: <http://cafe.themarker.com/image/1622596>

⁵Heiskanen, M.; Francis, B.; Strid,S.; Stöckl, H.; Helweg-Larsen, K.; Palmer, E.; ... Balderston, S. (2017). The Concept and Measurement of Violence against Women and Men. Bristol: Policy Press.